

प्रवेशः – गृहपाठः १८

Pravesha – Homework 18

I इतरवचनद्वयं लिखत ।

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
1)	पठितवान्		
2)		हसितवत्यौ	
3)	पीतवती		
4)	क्रीडितवान्		
5)		स्थितवन्तौ	
6)			गतवन्तः
7)	स्पृष्टवान्		
8)		खादितवत्यौ	
9)			उक्तवत्यः
10)	शिक्षितवती		

II क्तवतु-प्रत्यान्ते परिवर्तयत ।

- 1) गच्छति (पु.)
- 2) नमतः (स्त्री.)
- 3) यच्छन्ति / ददति (पु.)
- 4) पश्यसि (स्त्री.)
- 5) नयथः (पु.)
- 6) पिबथ (पु.)
- 7) करोमि (स्त्री.)
- 8) तिष्ठावः (स्त्री.)
- 9) हरामः (पु.)
- 10) धरति (स्त्री.)
- 11) स्मरतः (पु.)
- 12) पृच्छन्ति (पु.)
- 13) क्रीणासि (स्त्री.)
- 14) गृह्णाति (नपुं.)
- 15) जानामि (पु.)
- 16) त्यजन्ति (स्त्री.)
- 17) पचथः (पु.)
- 18) शक्नोति (नपुं.)
- 19) कथयन्ति (स्त्री.)
- 20) प्रविशामः (पु.)

III वाक्यानि क्तवतु-प्रत्यान्ते परिवर्तयत ।

- 1) रामः विद्यालयं _____ । (गच्छति)
- 2) जननी पुत्रं _____ । (ताडयति)
- 3) जनाः नृपं _____ । (वदति)
- 4) अहं तत्र _____ । (क्रीडति) (पु.)
- 5) वयं जनकं _____ । (पश्यति) (स्त्री.)
- 6) रावणः अनुजं _____ । (त्यजति)
- 7) राक्षसाः देवान् _____ । (पीडयति)
- 8) गोपालः वृषभं _____ । (पालयति)
- 9) बालः पुष्पं _____ । (स्पृशति)
- 10) पुत्री जननीं _____ । (स्मरति)
- 11) यूयं परीक्षां _____ । (यच्छति) (स्त्री.)
- 12) वनिताः आभरणानि _____ । (धरति)
- 13) मार्जारः मूषकं _____ । (खादति)
- 14) सिंहः गजं _____ । (मारयति)
- 15) व्याधः मृगं _____ । (नयति)

IV वाक्यानि एकवचने परिवर्तयत ।

- 1) वानराः फलं खादितवन्तः ।
- 2) अध्यापकाः ताडितवन्तः ।
- 3) वयं पत्रं प्रेषितवत्यः ।
- 4) यूयं पाठं लिखितवन्ति ।
- 5) ललनाः गीतं गीतवत्यः ।
- 6) ते वाक्यम् उक्तवन्तः ।
- 7) वयं कथां श्रुतवन्तः ।
- 8) यूयं चलच्चित्रं दृष्टवन्तः ।
- 9) ताः चित्रं रचितवत्यः ।
- 10) वृद्धाः क्षीरं पीतवन्तः ।

V क्तवतु-प्रत्यान्ते परिवर्तयत ।

कश्चन व्याधः अस्ति । सः अतीव दुष्टः निष्करुणः च एकदा सः वनं गच्छति । तत्र जालं प्रसारयति । एका कपोती जाले पतति । व्याधः कपोतीं पञ्जरे स्थापयति, अग्रे गच्छति च । तदा वृष्टिः आरब्धा । भीतः व्याधः आश्रयम् अन्विष्यति । एकस्य महावृक्षस्य अधः आगच्छति । सः वृक्षम् उद्दिश्य - भोः अत्र यः वसति, तं प्रति शरणागतः अस्मि । मां रक्षतु " इति कथयति । तत्र वृक्षे एकः कपोतः आसीत् । कपोतः व्याधस्य पञ्जरे स्थितां पत्नीं पश्यति । तदा सा कपोती पतिम् उद्दिश्य वदति - "एषः व्याधः शीतार्तः, क्षुधार्तः अस्माकं गृहम् आगतः अस्ति । एतस्य सत्कारं करोतु " इति ।

"

पत्न्याः वचनं कपोतः अङ्गीकरोति । सः अङ्गारकम् आनयति । अग्निं ज्वालयति । व्याधं वदति "भोः ! व्याध ! शीतबाधां दूरीकरोतु " इति । अनन्तरं कपोतः चिन्तयति - " व्याधः क्षुधार्तः । तस्मै दातुं गृहे आहारः नास्ति । किं करोमि ?" इति । कपोतः व्याधं वदति - " अतिथिमहाशय ! आहारं ददामि । कृपया स्वीकरोतु " इति । ततः कपोतः व्याधस्य आहारार्थम् अग्निं प्रविशति । कपोतस्य त्यागं दृष्ट्वा व्याधः लज्जाम् अनुभवति । कपोतीं बन्धनात् मोचयति । कपोती अपि पतिविरहदुःखेन अग्निं प्रविशति । इत्थं कपोती - कपोतयोः त्यागं दृष्ट्वा व्याधः दुःखेन अश्रूणि स्नावयति ।

VI कति उपसर्गाः सन्ति ? ते के?

VII अधोलिखितेषु शब्देषु उपसर्गं पृथक्कुरुत ।

उदाहरणम् - उपविशति = उप + विशति

- 1) प्रत्यगच्छत्
- 2) परिहरति
- 3) प्रभवति
- 4) निर्गच्छ
- 5) उपदिशति
- 6) निवर्तते
- 7) अभ्यूहते
- 8) आलोकते
- 9) उत्प्रेक्षते
- 10) उपाहरत्
- 11) उल्लङ्घते
- 12) प्रत्यागच्छति

VIII पदानि उपयज्य वाक्यानि रचयत ।

- 1) प्रवर्तते
- 2) प्रणयति
- 3) आगच्छथ
- 4) प्रतिष्ठते
- 5) विहरन्ति
- 6) संहरति
- 7) परिणयति
- 8) उद्गच्छति
- 9) सङ्गच्छते
- 10) परिहरसि